

[Strona główna](#)>[Prawodawstwo i orzecznictwo](#)>[Ustawodawstwo krajowe](#)

Jeśli chodzi o wymiar sprawiedliwości w sprawach cywilnych, bieżące procedury i postępowania wszczęte przed końcem okresu przejściowego będą nadal prowadzone na mocy prawa UE. W portalu e-Sprawiedliwość do końca 2024 r. będą nadal aktualizowane informacje dotyczące Wielkiej Brytanii na podstawie dwustronnej umowy z tym krajem.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [en](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Swipe to change

[angielski](#)**Ustawodawstwo krajowe****Anglia i Walia**

Na niniejszej stronie przedstawiono informacje o prawie i prawniczych bazach danych odnoszących się do systemu prawnego Zjednoczonego Królestwa, ze szczególnym uwzględnieniem jurysdykcji Anglii i Walii.

Oficjalne tłumaczenie przeglądanej wersji językowej nie istnieje.

Tutaj znajdują Państwo tłumaczenie maszynowe tego tekstu. Ma ono charakter wyłącznie orientacyjny. Autorzy tej strony nie ponoszą odpowiedzialności za jakość tłumaczenia maszynowego.

-----polski-----bułgarskihilispańskiczeskiduniskiniemieckiestońskigreckifrancuskichorwackiłoskilotewskilitewski
węgierskimaltańskiniderlandzkiportugalskirumuńskisłowackisłoweńskifińskiszwedzki

Źródła prawa

Głównymi źródłami prawa w Zjednoczonym Królestwie na obszarze Anglii i Walii są:

ustawodawstwo pierwotne w formie **ustaw przyjmowanych przez Parlament Zjednoczonego Królestwa i Zgromadzenie Narodowe Walii** oraz **aktów (Measures) przyjmowanych przez Zgromadzenie Narodowe Walii**;

prawo Unii Europejskiej;

ustawodawstwo wtórne (lub ustawodawstwo pochodne) w formie **rozporządzeń (Statutory Instruments)** przyjmowanych przez monarchę, rząd Zjednoczonego Królestwa, rząd walijski (Welsh Assembly Government) lub inne władze; niektóre inne akty ustawodawstwa wtórnego mogą być wydawane jako **zarządzenia (Administrative Orders)**;

common law (prawo precedensowe) rozwijane poprzez orzeczenia sądowe.

Rodzaje instrumentów prawnych – opis

Ustawodawstwo pierwotne, czyli ustawy parlamentu (*Acts of Parliament*), uchwała Parlament Zjednoczonego Królestwa w Londynie. Mogą one obowiązywać w całym Zjednoczonym Królestwie lub w jakiegokolwiek jego części. Zgromadzenie Narodowe Walii ma kompetencje do przyjmowania ustaw w 20 dziedzinach objętych dewolucją wymienionych w wykazie 7 **ustawy o rządzie Walii z 2006 r.** (Government of Wales Act 2006). Inne akty ustawodawstwa pierwotnego mogą być wydawane przez monarchę na mocy prerogatyw w różnych formach, takich jak rozporządzenia królewskie (*Orders in Council*), proklamacje (*Proclamations*), akty nominacji (*Royal Warrants*), instrukcje królewskie (*Royal Instructions*), rozporządzenia (*Regulations*) oraz dokumenty nadania praw (*Letters Patent*).

Ustawodawstwo wtórne przyjmowane jest na mocy kompetencji nadanych przez Jej Królewską Mość zasiadającą w radzie (Her Majesty in Council) lub na mocy jej rozporządzenia, przez ministrów, departamenty (ministerstwa), ministrów Walii lub inny organ lub osobę. Jest ono również nazywane ustawodawstwem delegowanym lub wtórnym, a ustawa nadająca to uprawnienie nazywana jest ustawą umocowującą, nadającą uprawnienia lub ustawą „macierzystą” (*parent act*). Akty ustawodawstwa wtórnego mogą nosić różne tytuły (takie jak: *Orders in Council*, *Regulations* lub *Rules*), przy czym są zwane zbiorczo rozporządzeniami (*Statutory Instruments*) lub przepisami prawa wtórnego (*Statutory Rules*).

W lipcu 1999 r. niektóre kompetencje ustawodawcze Parlamentu Zjednoczonego Królestwa przekazano Zgromadzeniu Narodowemu Walii, które ma swoją siedzibę w Cardiff. Zgromadzeniu nadano kompetencje do wydawania rozporządzeń obowiązujących w Walii, jednakże ustawodawstwo pierwotne w sprawach dotyczących Walii jest nadal przyjmowane przez Parlament Zjednoczonego Królestwa. W następstwie uchwalenia **ustawy o rządzie Walii z 2006 r.** Zgromadzenie otrzymało kompetencje do przyjmowania aktów (ustawodawstwo pierwotne) dotyczących Walii w sprawach, w przypadku których Parlament Zjednoczonego Królestwa przyjął uchwały nadające kompetencje ustawodawcze obejmujące zagadnienia określone we wspomnianej ustawie. Akty (*Measures*), zanim zaczną obowiązywać, muszą być jednak zatwierdzone przez monarchę zasiadającego w radzie (Sovereign in Council). Zgromadzenie posiada uprawnienia m.in. w zakresie spraw dotyczących rozwoju gospodarczego, oświaty, środowiska naturalnego, zdrowia, mieszkalnictwa, turystyki oraz transportu, natomiast nie posiada uprawnień w zakresie prawa cywilnego i karnego. Ustawodawstwo walijskie uchwalane przez Zgromadzenie Narodowe i walijskich ministrów (rząd Walii) redagowane jest zarówno w języku angielskim, jak i walijskim.

Uprawnienia do zawierania **traktatów międzynarodowych** w imieniu Zjednoczonego Królestwa należą do Korony, tj. monarchy działającego na mocy prerogatyw królewskich zgodnie z opinią rządu Zjednoczonego Królestwa. Parlament Zjednoczonego Królestwa nie odgrywa formalnej roli w zawieraniu traktatów, jednakże w przypadku gdy traktat wymaga wprowadzenia zmian do ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa lub przyznania środków publicznych, parlament glosuje nad tą kwestią w trybie zwykłym. Aby w Zjednoczonym Królestwie można było wdrożyć każdy z traktatów UE, należy przyjąć odpowiedni akt prawny. Wszystkie traktaty UE podlegają zatem kontroli parlamentarnej. Po wejściu w życie brytyjskiej ustawy o reformie konstytucyjnej i sprawowaniu rządów z 2010 r. (Constitutional Reform and Governance Act) ratyfikacja traktatu będzie możliwa dopiero po: a) uprzednim przedłożeniu parlamentowi przez ministra Korony kopii traktatu, b) opublikowaniu traktatu oraz c) upływie okresu 21 dni sesyjnych, przy czym przez ten okres żadna z izb parlamentu nie opowiedziała się przeciwko ratyfikacji traktatu.

Hierarchia norm

Sądy są głównym organem, który rozstrzyga sprawy dotyczące sprzeczności między różnymi źródłami prawa. Sądy mogą również rozstrzygać spory dotyczące wykładni ustawodawstwa. Jednakże w związku z tym, że Zjednoczone Królestwo nie posiada „pisanej konstytucji”, nie istnieje możliwość

zaskarżenia ustawy parlamentu do sądu ze względu na jej sprzeczność z konstytucją. Zgodnie z **konstytucyjną doktryną „suwerenności parlamentarnej”** Parlament Zjednoczonego Królestwa jest najwyższym organem władzy ustawodawczej w takim znaczeniu, że może przyjmować i uchylać wszelkie akty prawne oraz że żaden inny organ nie może uchylić ani zaskarżyć ważności ustawy parlamentarnej.

Jednakże doktrynę suwerenności parlamentarnej ogranicza członkostwo Zjednoczonego Królestwa w Unii Europejskiej. Na mocy ustawy o Wspólnotach Europejskich (European Communities Act) z 1972 r., prawo Unii Europejskiej stanowi część prawa Anglii i Walii (oraz Szkocji i Irlandii Północnej). Ustawodawstwo krajowe należy poddawać wykładni w taki sposób, by zawsze – gdy to możliwe – było zgodne z prawem UE.

Ustawa z 1998 r. o prawach człowieka (Human Rights Act 1998), która włączyła europejską konwencję praw człowieka do prawa Zjednoczonego Królestwa, nadaje sądom jeszcze jedno uprawnienie umożliwiające zakwestionowanie ustawy parlamentu. Przepisy prawa krajowego należy interpretować – w najszerszym możliwym zakresie – w taki sposób, aby były zgodne z prawami ustanowionymi w konwencji.

Orzeczenia sądów, a w szczególności sądów odwoławczych, odgrywają ważną rolę w rozwoju prawa. Nie tylko zawierają one wiążące rozstrzygnięcia w zakresie wykładni ustawodawstwa, ale są również podstawą *common law*, które wywodzi się z orzeczeń sądów wydanych we wcześniejszych sprawach (inaczej z orzecznictwa).

W odniesieniu do kwestii związania sądów orzeczeniami, ogólna zasada stanowi, że sąd jest związany wcześniejszymi orzeczeniami wydanymi przez sąd wyższej instancji.

W sprawach z zakresu prawa Unii Europejskiej najwyższą instancją jest **Europejski Trybunał Sprawiedliwości**. Dotychczas rolę Sądu Najwyższego Zjednoczonego Królestwa pełniła Izba Lordów (*Law Lords*), ale została ona zastąpiona przez nowo powołany Sąd Najwyższy, który powstał dnia 1 października 2009 r. *Law Lords* zasiadający w Izbie Lordów zostali wówczas pierwszymi sędziami Sądu Najwyższego, a *Senior Law Lord* – jego prezesem.

Struktura instytucjonalna

Instytucje odpowiedzialne za przyjmowanie regulacji prawnych i proces decyzyjny

Ustawodawstwo pierwotne uchwała **Parlament Zjednoczonego Królestwa** w Londynie. Zanim **projekt ustawodawczy** (zwany *bill*) stanie się ustawą parlamentarną, musi zostać zatwierdzony przez obie izby parlamentu – Izbę Gmin i Izbę Lordów. W obu izbach prace nad projektem ustawy przebiegają w następujących etapach:

pierwsze czytanie (formalne przedstawienie projektu bez debaty);

drugie czytanie (debaty ogólna);

etap pracy w komisjach (szczegółowa analiza, debata i zgłaszanie poprawek). W Izbie Gmin etap ten ma na ogół miejsce w komisji legislacyjnej (Public Bill Committee);

etap sprawozdania (możliwość wniesienia dalszych poprawek);

trzecie czytanie (ostatnia sposobność przeprowadzenia debaty; możliwe jest wniesienie poprawek w Izbie Lordów).

Kiedy projekt zostanie przyjęty przez obie izby, powraca do pierwszej izby (gdzie rozpoczęto prace) celem uwzględnienia poprawek drugiej izby.

Tekst końcowy muszą zatwierdzić obie izby. Może dojść do wielokrotnego przesyłania tekstu pomiędzy izbami, dopóki nie zostanie osiągnięte porozumienie co do każdego słowa projektu. Kiedy to nastąpi, projekt może zostać przedstawiony monarsze do podpisu (*Royal Assent*).

Ustawodawstwo pierwotne jest również przyjmowane przez **Zgromadzenie Narodowe Walii**. Zanim projekt zacznie obowiązywać, odbywa się nad nim debata w Zgromadzeniu, które następnie go przyjmuje. Wówczas może on zostać przedłożony monarsze do podpisu (*Royal Assent*). Ustawa (*Act of Assembly*) obowiązuje i ma zastosowanie w Walii we wszystkich właściwych dziedzinach.

W Zgromadzeniu debata nad projektem rządowym odbywa się w czterech poniżej opisanych etapach.

Etap 1: analiza ogólnych założeń projektu ustawy lub aktu przez komisję (lub komisje) oraz porozumienie Zgromadzenia co do tych głównych założeń.

Etap 2: przeprowadzona przez komisję szczegółowa analiza projektu ustawy lub aktu oraz wszelkich poprawek zgłoszonych przez członków Zgromadzenia.

Etap 3: przeprowadzona przez Zgromadzenie szczegółowa analiza projektu ustawy lub aktu oraz wszelkich poprawek zgłoszonych przez członków Zgromadzenia. Przewodniczący podejmuje decyzję, nad którymi poprawkami Zgromadzenie odbędzie debatę.

Etap 4: głosowanie w Zgromadzeniu nad przyjęciem ostatecznego tekstu projektu ustawy lub aktu.

Kiedy projekt przejdzie przez wszystkie etapy prac parlamentarnych w Parlamencie Zjednoczonego Królestwa lub w Zgromadzeniu Narodowym Walii, zostaje przedstawiony monarsze do podpisu (*Royal Assent*), w następstwie czego zaczyna obowiązywać (staje się **ustawą**). Akty (*Measures*) przyjmowane przez Zgromadzenie Narodowe Walii muszą być przedłożone do zatwierdzenia przez królową zasiadającą w radzie (Queen in Council).

Na ogół ustawodawstwo pierwotne może zostać zmienione lub uchylone tylko przez nowe przepisy ustawodawstwa pierwotnego. Istnieją jednak wyjątki – pewnych zmian i uchyleń można dokonać bowiem na podstawie rozporządzenia. Obejmują one realizację zobowiązań wynikających z członkostwa w UE lub reformy ustawodawczej, która zmniejsza lub eliminuje obciążenia regulacyjne. Takie rozporządzenia, zanim zostaną wydane, muszą być jednak zatwierdzone uchwałą obu izb parlamentu.

Ustawodawstwo pierwotne wchodzi w życie zgodnie z **przepisami o wejściu w życie** zawartymi w ustawie lub akcie (*Measure*). Ustawa lub akt może określać konkretną datę wejścia w życie. Akt prawny może wejść w życie niezwłocznie po uzyskaniu podpisu monarchy (*Royal Assent*), w konkretnym dniu (na ogół co najmniej dwa miesiące po uzyskaniu podpisu monarchy) lub w dniu określonym przez ministra lub ministerstwo w zarządzeniu o wejściu w życie (*Statutory Instrument*). Dla różnych przepisów aktu prawnego mogą zostać określone różne daty.

Data wejścia w życie każdego aktu ustawodawstwa wtórnego jest na ogół określona w samym akcie. Wyjątkowo data wejścia w życie może być określona przez publikację ogłoszenia w biuletynie urzędowym (London Gazette).

Prawnicze bazy danych

Strona [Legislation.gov.uk](https://legislation.gov.uk), zarządzana przez Archiwum Krajowe (National Archives), jest oficjalnym miejscem publikacji ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa.

Na stronie Legislation.gov.uk znajduje się ustawodawstwo obejmujące wszystkie obszary Zjednoczonego Królestwa (Anglia i Walia, Szkocja, Północna Irlandia). Na stronie zamieszczono całe ogólne ustawodawstwo począwszy od 1988 r. do czasów obecnych, większość ustawodawstwa pierwotnego sprzed 1988 r. w wersjach pierwotnych i zmienionych, oraz duży wybór ustawodawstwa od 1948 r., w przypadku gdy jest ono nadal obowiązujące.

Ostatnia aktualizacja: 05/06/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.